

internationaal strafrecht, waardoor het door practicus én academicus met evenveel vrucht kan worden geraadpleegd. Ten slotte vertoont het ook een historische dimensie: de opname van de bilaterale (uitleverings)verdragen, door België gesloten sinds het einde van de vorige eeuw, maakt het de lezer mogelijk zich een duidelijk beeld te vormen van de indringende wijzigingen die zich sindsdien in het, hoofdzakelijk Europees, rechtshulprecht hebben voltrokken.

Met dit Compendium beschikt onze rechtsliteratuur thans over een volwaardig equivalent van het klassieke Duitse naslagwerk over hetzelfde onderwerp, van de hand van H. GRÜTZNER en G. PÖTZ.

F. THOMAS

2. B. SWART en A. KLIP, *International Criminal Law in the Netherlands*, Freiburg im Breisgau, Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 1997, 431 p.

Iedereen die zich op één of andere manier met internationaal strafrecht bezighoudt, weet dat deze materie in Nederland de laatste decennia een bijzonder hoge vlucht heeft genomen, en dit zowel op het vlak van de wetgeving als van de doctrine. Dat uitgerekend een boek over het internationale strafrecht in Nederland wordt uitgegeven in de prestigieuze reeks van het Duitse Max-Planck-Institut is dan ook geen toeval.

Het boek is daarom veel meer dan een beschrijving van de situatie in een bepaalde staat en kan elke leze heel wat leren over hoe een klein land zich op het vlak van internationaal strafrecht kan profileren binnen een Europees en mondiaal kader.

Het boek is het resultaat van een hechte samenwerking tussen Willem Pompe Instituut te Utrecht en het Van Hamel Instituut te Amsterdam en bevat bijdragen van wetenschappers die aan deze universiteiten verbonden zijn of waren.

In een inleidend stuk (General Observations, 1-19) van B. SWART wordt onmiddellijk 'un tour d'horizon' gemaakt van het international strafrecht in Nederland en van de onderwerpen die verder in het boek aan bod komen.

Als klein land heeft Nederland de contacten met het buitenland nodig, zodat het hardnekkig vasthouden aan het eigen belang en soevereiniteit niet zinvol is. Het heeft dan ook heel wat verdragen afgesloten en in uitvoering daarvan aanpassingen aan het interne strafrecht doorgevoerd (R. HAENTJENS en B. SWART, *Substantive Criminal*

Law, 21-47). Centraal staat het streven naar een internationaal strafrecht dat aandacht heeft voor de rechtspositie en persoonlijke situatie van de betrokken personen. Een berechting op de plaats waar de verdachte leeft, verdient daarom nog steeds de voorkeur, zodat overdracht van strafvervolg en van strafexecutie belangrijke instrumenten (D. PARIDAENS, *Transfer of Criminal Proceedings*, 173-188 en *Transfer of Enforcement of Criminal Judgements*, 189-209) worden en de uitlevering van eigen onderdanen kan worden toegestaan indien de strafuitvoering in Nederland kan gebeuren. Het – vooral in drugzaken – als relatief mild ingeschat strafklimaat in Nederland fungeert daarbij soms als rem en stelt Nederland voor het dilemma de eigen politiek verder aan te houden of mee de internationale koers te varen.

Op het vlak van extra-territoriale rechtsmacht is Nederland vooral terughoudend en zal geen rechtsmacht uitoefenen als een andere staat daartoe beter geplaatst is, tenzij op verzoek van deze staat (MARIUS TEENGES GERRITSEN, *Jurisdiction*, 49-73). In dat opzicht dient het dan ook niet te verwonderen dat Nederland een sterk *ne bis in idem* principe kent (P. BAUW, *Ne Bis in Idem*, 75-84).

Rode draad bij dit alles is het zoeken naar een goede rechtsbedeling, zowel met betrekking tot politieke (J. SCHUTTE, *Transfer of Criminal Proceedings*, 145-172) en justitiële rechtshulp (B. SWART, *Extradition*, 85-122 en R. HAENTJENS, *Mutual Assistance in Criminal Matters*, 123-144) als met betrekking tot rechtsmacht.

Bijzonder interessant en actueel zijn ook de twee laatste hoofdstukken waarin A. KLIP en C. MULDER respectievelijk het strafvorderlijk optreden op vreemd grondgebied (211-229) en de samenwerking in fiscale zaken (231-248) aan een grondig onderzoek onderwerpen.

Als toemaatje krijgt de lezer er in twee bijlagen nog de Engelstalige tekst van een aantal relevante Nederlandse wetsbepalingen en een lijst van de door Nederland afgesloten verdragen bijgeleverd.

Het is duidelijk dat wie dit boek leest veel meer te weten komt dan een status questionis van het internationaal strafrecht in Nederland. Het geeft immers ook de niet-Nederlandse lezer een aantal bedenkingen mee over de grondvragen van het internationaal strafrecht en de mogelijke opties in dat verband. Het ware dan ook goed dat dit schitterende boek niet alleen door academici ter hand zou worden genomen.

T. VANDER BEKEN